

بررسی رابطه بین هوش هیجانی با عزت نفس و سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی

مینا ممدزاده

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائنات، قائنات، ایران

Mohammadzadeh@gmail.com

چکیده

هوش هیجانی مجموعه‌ای از توانایی‌ها و خصوصیات فردی است که کیفیت زندگی افراد را تعیین می‌کند. با توجه به اهمیت هوش هیجانی به عنوان یکی از عوامل که رفتار فرد را تحت تاثیر قرار می‌دهد و از آنجاکه تغییر و تحول در نظام آموزشی کشور ضرورتی انکارناپذیر است. دانش آموزان به عنوان گروهی که قرار است این تغییرات به کمک آنها انجام شود سهم مهمی در موفقیت یا عدم توفیق برنامه هادارند. به یقین آگاهی متولیان آموزش از تفاوت‌های شخصیتی افراد می‌تواند در مدیریت تحولات موثر باشد. از طرفی دنیای امروز با سرعت زیادی در حال صنعتی شدن می‌باشد و این امر ضرورت نوآوری، انعطاف پذیری، بهره‌وری و پاسخگویی را برای بقا و موفقیت سازمان‌ها بیشتر می‌کند. از این رو باید استانداردهای جدیدی باید برای سازمان‌ها تدوین گردد تا پاسخگوی مشکلات جهانی باشد و زمینه مناسبی را برای کارکنان فراهم نماید تا بتوانند از مناسب‌ترین مهارت‌ها برخوردار شوند. از آنجاکه هوش هیجانی، آگاهی از احساس و استفاده از آن برای تصمیم‌گیری‌های قابل قبول در زندگی و توانایی ضربه‌های روحی و مهار آسفتگی‌های روانی است و اعتماد به نفس و کنترل درونی افراد را افزایش می‌دهد در این تحقیق سعی شده است با بررسی رابطه هوش هیجانی با سلامت روانی دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشت‌خوار، اثرات آن بر نظام تعلیم و تربیت مورد مطالعه قرارگیرد. هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین هوش هیجانی با عزت نفس و سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشت‌خوار است. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش، دانش آموزان دختر مدارس ابتدایی شهر رشت‌خوار در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به تعداد ۶۵۰ نفر هستند. حجم نمونه به وسیله جدول تعیین حجم نمونه مورگان ۲۵۰ نفر و با روش نمونه‌گیری تصادفی تعیین گردید. ابزار جمع‌آوری داده‌ها دو پرسشنامه استاندارد هوش هیجانی بار-ان (۱۹۹۴)، عزت نفس کوپرنیک (۱۹۹۸) و سلامت روان کلبگ (۱۹۹۹) است. روایی محتوایی هر دو پرسشنامه به وسیله صاحب‌نظران تأیید گردید و برای تأیید پایایی، آلفای کرونباخ برای پرسشنامه هوش هیجانی ۰/۹۳ و برای پرسشنامه سلامت روان ۰/۸۹ محاسبه گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها از راه آمار توصیفی و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و آزمون t مستقل، تحلیل واریانس، رگرسیون چندمتغیره) انجام گرفت. نتایج نشان دادند که بین هوش هیجانی با عزت نفس و سلامت روان دانش آموزان دختر رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بین نظرات دانش آموزان در مورد هوش هیجانی و سلامت روان با توجه به جنس، پایه تحصیلی تفاوت معناداری مشاهده نشد.

کلیدواژه‌ها: هوش هیجانی، سلامت روان، دانش آموزان، مقطع ابتدایی، رشت‌خوار

مقدمه

هوش هیجانی^۱ برای موفقیت ضروری است و ۶۰ درصد عملکرد در تمام شغل‌ها را در بر می‌گیرد. هوش هیجانی به تنهایی بزرگترین عامل برای پیش بینی عملکرد فرد در محیط کار و قوی ترین نیرو برای رهبری و موفقیت است (بورادبری و گرویس، ۲۰۰۷). توانمندی‌ها و شایستگی‌های اجتماعی و هیجانی از عوامل تعیین کننده تاثیر گذاری بر کیفیت روابط اجتماعی به شمار می‌آید (آیزن برگ و همکاران)^۲ برنامه‌های مداخله‌ای آموزشی و تربیتی مدارس بر شایستگی‌های هیجانی تاکید می‌کند. مانند برنامه ارتقای راهبردهای تفکر نشان می‌دهد که آموزش مهارت‌های هیجانی بر سازش اجتماعی موثر است (آیزن برگ و همکاران)^۳ خاستگاه نظری این دسته از پژوهش‌ها هوشی هیجانی است که به وسیله‌ای سالووی و مه یرد^۴ (۱۹۹۰) پیشنهاد شد. در واقع مفهوم هوش هیجانی، یک حیطه چند عاملی از مجموعه مهارت‌ها و صلاحیت‌های اجتماعی است که بر تواناییهای فرد برای تشخیص درک و مدیریت هیجان، حل مسأله و سازگاری تأثیر می‌گذارد و به طرز مؤثری فرد را با نیازها، فشارها و چالشهای زندگی سازگار می‌کند (صفوی، موسوی و لطفی، ۱۳۸۸).

ارتباط یکی از قدیمی ترین و در عین حال عالی ترین دستاوردهای بشری است. ارتباط زمینه ساز زندگی اجتماعی است. انسان موجودی اجتماعی است و در خلا آفریده نشده است. یکی از رسالت‌های مهم انسان در جهان خاکی، ایجاد، گسترش و تداوم بخشیدن به روابط فردی است. بهداشت روانی و روان سالم و روابط بین فردی، مهم ترین مولفه‌های زندگی ما از بدو تولد تا هنگام مرگ است. هیچ انسانی از بدو تولد و بدون آموختن نمی‌تواند روابط بین فردی موثری برقرار کند و تا زمانی که انسان زنده است این روابط ادامه دارد که در قالب سلامت روان ظاهر می‌شود و تداوم حیات و اجتماع منوط به افزایش کیفیت روابط بین فردی است (عابدی، ۱۳۸۵). از سوی دیگر شواهد موجود نشان می‌دهند که هوش به تنهایی نشان دهنده موفقیت ما در زندگی و محیط کار نیست و عواطف نقش کلیدی در موفقیت سازمانی به عهده دارند (لطفی و همکاران، ۱۳۹۲) افراد هوشمند از نظر هیجانی می‌توانند اثربخشی را در تمام سطوح سازمانی گسترش دهند و نقشی مهم در کیفیت و اثربخشی تعامل اجتماعی با دیگران ایفاء نمایند (عابدی، ۱۳۸۵).

هوش هیجانی به افراد در زمینه آگاهی بیشتر از روش‌های بین فردی، شناسایی و مدیریت تأثیر عواطف بر تفکر و رفتار، توسعه توانایی تشخیص تحرکات اجتماعی در محیط کار و درک چگونگی مدیریت روابط و بهبود آن‌ها کمک می‌کند. هوش هیجانی محصول دو مهارت اصلی قابلیت فردی و قابلیت اجتماعی است. خودآگاهی و خودمدیریتی به فرد برمی‌گردد و آگاهی اجتماعی و مدیریت روابط به رابطه فرد با دیگران بر می‌گردد از این رو هم در تعهد سازمانی و هم روابط بین فردی و شهروندی تأثیر گذار است (بورادبری و گرویس، ۲۰۰۷).

با توجه به این که هوش هیجانی متغیری درون فردی است که هر فردی آن را داراست می‌توان با ایجاد راه‌ها و روش‌هایی باعث افزایش هوش هیجانی افراد شد و از این طریق شاید بتوان بهزیستی افراد را افزایش داد. از مؤلفه‌های هوش هیجانی می‌توان به کنترل تکانه، تحمل فشار، خود آگاهی هیجانی، خود شکوفایی، خوش بینی و مانند این‌ها اشاره کرد. همان گونه که به نظر می‌رسد هر یک از این مؤلفه‌ها می‌توانند نقش بسزایی در بهزیستی معلمان و دانش آموزان داشته باشند (گلمن، ۲۰۰۳).

پژوهش‌های انجام شده در زمینه رابطه‌ای هوش هیجانی با مولفه‌هایی همچون سلامت روان نشان داده است که این سازه با کیفیت و سلامت روان، شناسایی هیجان‌ها، توان هم دلی با دیگران سازش هیجانی و اجتماعی، بهزیستی هیجانی و

^۱ Emotional Intelligence

^۲ Bradbury & Greaves

^۳ Ayzen Berg & et all

^۴ Kash, Given Berg & et all

^۵ salvi, meyer & et all

^۶ Bradbury & Greaves

^۷ Goleman

رضایت از زندگی هم بستگی مثبت و با آشفته‌گی روان شناختی افسردگی و مصرف سیگار و الکل و اختلال روان شناختی همبستگی منفی دارد.

مایر و سالوی^۱ هوش هیجانی را توانایی آگاهی از احساس خود و دیگران جهت تشخیص هراس و استفاده از این داده‌ها جهت هدایت تفکر و عملکرد خود می‌دانند و آن را به ۴ عامل شناسایی هیجانات، استفاده از هیجانات، درک و فهم هیجانات و مدیریت یا اداره هیجانی تقسیم می‌کنند. از نظر آن‌ها مهم‌ترین جزء تشکیل دهنده هوش هیجانی که تشکیل سایر اجزاء را امکانپذیر می‌سازد، توانایی شناسایی و بیان صحیح هیجان‌ها است (سالوی و همکاران،^۲ ۲۰۰۵).

گلمن^۳ تعریف متفاوتی از هوش هیجانی ارائه کرده است. او هوش هیجانی را آگاهی از هیجانات خود، برانگیختن خود، تشخیص و شناسایی عواطف دیگران و کنترل ارتباط با دیگران تعریف نموده است. البته، او این تعریف را مورد تجدید نظر قرار داد و مجموعه وسیعی از مهارت‌های دیگری چون خودآگاهی هیجانی، خودارزیابی دقیقی، خویشتنداری، اعتماد به نفس، سازگاری و... را به آن افزوده است (کیاروچی و همکاران،^۴ ۲۰۰۷).

افرادی که مهارت‌های هیجانی خود را توسعه دهند، در زندگی شخصی و حرفه‌ای خود رضایت بیشتری دارند. این افراد در پاسخگویی به محرک‌های تنش‌زا، منعطف‌تر و پیش‌کنشی‌تر رفتار می‌کنند و کمتر تحت تأثیر تنش قرار می‌گیرند. ویژگی‌های این افراد عبارتند از: رفتار ارادی به جای انفعالی، انعطاف‌پذیری به جای مقاومت در برابر تغییر، برقراری روابط مثبت به جای رفتار پرخاشگرانه یا منفعل، خوش‌بینی و امیدواری به جای بدبینی و تکیه بر مهارت‌ها و عادات مثبت به جای عادات انفعالی (نلسون و همکاران،^۵ ۲۰۰۵).

دارا بودن هوش هیجانی به فرد، توانایی خودآگاهی، مدیریت بر خود، آگاهی اجتماعی و برقراری ارتباط با دیگران را می‌دهد. این حیطه‌ها با یکدیگر رابطه پویا و نزدیکی دارند. اگر فرد از هیجانات خود آگاهی نداشته باشد، قادر به مدیریت آنها نمی‌باشد و اگر هیجانات او خارج از کنترل باشند، توانایی او در ایجاد روابط دچار مشکل خواهد شد (گلمن و همکاران،^۶ ۲۰۰۵).

تحصیل به عنوان یکی از مشاغل پر فشار روانی در نظر گرفته شده است. بویژه اینکه کار روزانه دانش‌آموزان براساس تعامل اجتماعی است و دانش‌آموزان افزون بر کنترل خود و احساساتشان، باید در کنترل احساسات دانش‌آموزان دیگر، والدین و دوستان نیز تلاش نمایند. احساسات مثبت، سلامت او و سازگاری دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد و با ایجاد جو مناسب و مثبت، یادگیری را تسهیل می‌کند (پالومرا و همکاران،^۷ ۲۰۰۵).

در واقع، وجود فشار روانی و مدیریت ضعیف هیجانی همواره از دلایل اصلی نارضایتی دانش‌آموزان از کار خود و سرانجام ترک تحصیل بوده است (دارلینگ همود،^۸ ۲۰۰۱).

مطالعات میدانی نشان می‌دهند که رفتار سالم اثربخشی مدارس را افزایش می‌دهد زیرا منابع را برای دستیابی به اهداف مولد آزاد می‌سازد، به هماهنگی فعالیتها در سازمان کمک می‌کند و دانش‌آموزان را به سازگاری بیشتر با تغییرات محیطی قادر می‌سازد (پادساکوف و همکاران،^۹ ۲۰۰۷).

اصلی‌ترین سرمایه هر سازمان بویژه سازمان‌های دانش‌محور آموزش و پرورش کارکنان و دانش‌آموزان آن هستند. یکی از معضلات مدارس وجود رفتارهای نامناسبی چون پرخاشگری، لجبازی، کم‌کاری و... در بین دانش‌آموزان است که بر عملکرد و کارایی مدارس و هم بر روابط بین فردی و روحیه آنها تأثیرگذار است. لذا، بررسی سلامت روان و عوامل مرتبط

^۱ Mayer & Salovey

^۲ Salovey et al

^۳ Goleman

^۴ Ciarrochi et al

^۵ Nelson et al

^۶ Goleman et a

^۷ Palomera et al.

^۸ Darling-Hammond

^۹ Podsakoff et all

با آن می تواند زمینه را برای توجه و مشارکت هر چه بیشتر دانش آموزان در این رفتارها افزایش دهد. در حالت اجبار، شخص وظایف خود را در راستای قوانین و مقررات و در حد الزامات انجام می دهد، ولی در همکاری داوطلبانه، افراد فراتر از وظیفه کوشش می نمایند. دانش آموزانی که هوش هیجانی بالایی دارند، با خودآگاهی نسبت به احساسات خود و مدیریت این احساسات و همچنین، شناسایی احساسات دیگران و برقراری ارتباط مناسب و مطلوب با آنان، فضای مناسب در مدرسه مبتنی بر همدلی، تفاهم، اعتماد و ارتباطات سالم ایجاد می کنند. دانش آموزان به بودن در چنین فضایی افتخار می کنند و رفتارهای فراوظیفه ای از خود نشان می دهند. داوطلب کمک به یکدیگر هستند و شکایت و ابراز ناراحتی از کار کاهش یافته و علاقه و تعهد به کار افزایش می یابد (هزاره‌ای، ۱۳۸۵).

آنچه بیشتر در این پژوهش مورد توجه و ضروری به نظر می‌رسد، بررسی همه ابعاد و مولفه‌های هوش هیجانی بر عزت نفس و سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار باتوجه به ویژگی‌های دموگرافیک می‌باشد. در این نوشتار ابتدا به تعریف لغوی و اصطلاحی مفاهیم پرداخته و سپس در خصوص موضوع تحقیق بحث می‌کنیم و در مباحث بعدی نیز به آثار تبعی و پیامدهای هوش هیجانی بر سلامت روانی دانش آموزان، خواهیم پرداخت و نهایتاً نتایج و راهکارهای لازم در این تحقیق را بیان خواهیم کرد.

بیان مسأله

هوش هیجانی آگاهی از احساس و استفاده از آن برای تصمیم‌گیربهای قابل قبول در زندگی و توانایی ضربه‌های روحی و مهار آشفتنگی‌های روانی است و اعتماد به نفس و کنترل درونی افراد را افزایش می دهد هوش هیجانی، نشان دهنده توانایی فرد در حل مسایل و چالشهای روزانه است و به پیش بینی فرد برای موفقیت در زندگی کمک می کند، که از آن جمله، موفقیت حرفه ای در زندگی شخصی فرد است (بار - آن، ۲۰۰۰).

دوران زندگی انسان سرشار از رویدادهای مثبت و منفی است که برای هر فرد تصمیم‌گیری در هر مورد می‌تواند سرنوشت ساز باشد، این تصمیم‌گیری‌ها هم به شرایط خاص محیطی و هم به شرایط فردی و هیجانات شخص بستگی دارد، این که چقدر یک فرد قادر باشد در مواقع حساس بهترین تصمیم را بگیرد به هوش هیجانی آن شخص مربوط می‌شود. هوش هیجانی نشانگر جدیدترین شکل مزیت رقابتی است. تحقیقات نشان می‌دهد هوش هیجانی حدود ۷۰ درصد بیش از هوشبهر در موفقیت‌ها نقش دارد (تقی آقا و حسینی، ۱۳۸۷). با این وجود می‌توان ادعا کرد که هوش هیجانی نقش بسزایی در بهبود رفتار شهروندی سازمانی دارد، و باعث ارتقای اثربخشی و کارایی عملکرد سازمان می‌شود (کوهن و کول، ۲۰۰۴: ۳۸۷) هدف از این بحث ارائه تصویری روشن از هوش هیجانی و سلامت روان در پیشبرد اهداف سازمانهای آموزشی و مدارس است. هوش هیجانی در آموزش پرورش بسیار کاربردیست؛ اساساً مدارس مکانی مطلوب برای ترویج و پرورش مهارت‌های اجتماعی و پیشگیری از بروز اختلالات رفتاری به شمار می‌آیند. هم چنین پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ضعف پیشرفت تحصیلی اصلی‌ترین عامل زمینه ساز بروز مشکلات رفتاری و بزه کاری‌ها و پرخاشگری هاست (هاوکینز او کاتالانو، ۲، ۱۹۸۵) هوش هیجانی چیزی در درون هر یک از ماست که تا حدی نامحسوس است. هوش هیجانی است که تعیین می‌کند چگونه رفتار خود را اداره کنیم، چگونه با مشکلات اجتماعی کنار بیاییم و چگونه تصمیماتی اتخاذ نماییم که به نتایج مثبت ختم شوند (گلمن، ۱۹۹۸: ۷۲).

با توجه به تحقیقات پیشین، این تحقیق بر آن است که رابطه بین هوش هیجانی با سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار را بررسی نماید.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

انجام پژوهش حاضر و یافتن پاسخ مناسب برای سوال های آن بر دامنه دانش نظری در حوزه فوق ودستیابی به مباحث و مطالب جدید در این عرصه کمک خواهد کرد. بررسی تاثیر هوش هیجانی بر سلامت روان دانش آموزان می تواند تا حد زیادی به دست اندرکاران تعلیم و تربیت کمک کند که دریابند تا چه اندازه بررسی این متغیرها می تواند راه گشایی برای معضلات آموزش و پرورش و جامعه معلمان باشد زیرا هوش هیجانی فرد را از نظر هیجانی مورد ارزیابی قرار می دهد به این معنا که فرد به چه میزان از هیجانات و احساسات خود آگاهی دارد و چگونه آنها را کنترل می کند (مقدم و همکاران، ۱۳۸۷).

دانش آموزانی که از نظر هوش هیجانی قوی تر برخوردارند از نظر اجتماعی متعادل، شاد و سرزنده بوده و در محیط کاری و کلاس درس احساس شورش و شغف داشته و می توانند به راحتی با دانش آموزان و استان خود رابطه خوبی برقرار نمایند که این امر موجبات گسترش رفتار سالم و مسوولیت پذیری را در آنان افزایش می دهد. این گروه از دانش آموزان نسبت به سازمان آموزشی و کلاس درس هیچگونه نگرانی نداشته، احساسات خود را به طور مستقیم بیان می کنند و در امور تحصیلی خلاق و نوآور هستند. آنها احساساتی مثل افسردگی، استرس در امور آموزشی را به راحتی کنترل کرده و مانع بروز مشکل می شوند، از راه های خلاق و نو برای حل مشکل خود استفاده می کنند (باتاسینی^۱، ۲۰۰۱).

همچنین مهارت های ارتباط اموری اکتسابی است که مهم ترین مکان برای، کسب آن کلاس درس است. ارتباط نیز، عامل اصلی یادگیری است. مدیریت کلاس و ارتباط دارای کنش متقابل گسترده و پیچیده ای می باشند که خلل و ضعف در هر کدام تحقق اهداف تعلیم و تربیت را با چالش هایی عمیق روبرو خواهد ساخت (حسینی و صفوی زاده، ۱۳۸۷).

بنابراین توجه به اینکه بررسی رابطه هوش هیجانی بر سلامت روان دانش آموزان نقش بسزایی دارد انجام پژوهش در این زمینه ضروری به نظر می رسد؛ و همچنین مرور پیشینه پژوهش مشخص کرده است که تاکنون تحقیقی در زمینه بررسی رابطه هوش هیجانی با سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی صورت نگرفته است لذا پژوهش حاضر در این چهارچوب با هدف مذکور بین دانش آموزان مقطع ابتدایی رشتخوار انجام می گیرد. از این رو با بهره گیری از منابع پژوهشی و پرسشنامه های استاندارد شده در این تحقیق بر آن شدیم تا با مطالعه همه جانبه، موضوع را مورد مطالعه قرار داده و در پایان با ارائه نتایج و راهکارهایی به برنامه ریزان آموزشی و دست اندرکاران نظام تعلیم و تربیت به توسعه و تعالی نظام آموزش و پرورش کمک کنیم. لذا تحقیق در این موضوع می تواند بسیار با اهمیت و مورد توجه همه دست اندرکاران نظام تعلیم و تربیت و برنامه ریزان آموزشی باشد.

روش تحقیق

باتوجه به ماهیت این پژوهش که به دنبال بررسی رابطه هوش هیجانی بر سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار می باشد. این تحقیق یک تحقیق از نوع توصیفی و به روش همبستگی است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش کلیه دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهرستان رشتخوار می باشد که در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بوده اند که $N=650$ نفر است. برای تعیین حجم نمونه از فرمول تعیین حجم نمونه کرجسی و مورگان استفاده شد، ۲۵۰ نفر از دانش آموزان مقطع ابتدایی، از طریق روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. نمونه مورد مطالعه از بین دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر رشتخوار در سال تحصیلی انتخاب شدند که جمعاً ۲۵۰ نفر می باشند به این ترتیب حجم نمونه مورد نظر در این پژوهش $n=250$ است که پرسشنامه های تحقیق در اختیار آنها قرار گرفته و اطلاعات لازم در خصوص پژوهش جمع آوری شده است. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه استاندارد عزت نفس، سلامت روان و هوش هیجانی استفاده شد. داده ها با نرم افزار Spss تحلیل شد.

^۱ - Batasini

۴-۴- توصیف داده‌های پژوهشی

در این قسمت داده‌های تحقیق بر حسب شاخص‌های آمار توصیفی بررسی شده است.
جدول ۱: شاخص‌های آمار توصیفی داده‌های تحقیق

مولفه	انحراف استاندارد	میانگین	حجم نمونه
هوش هیجانی	۵۱,۲۵۸۹	۳۲۵,۱۵۶۸	۲۵۰
عزت نفس	۳۲,۴۵۸۱	۳۴۲,۲۵۱	۲۵۰
سلامت روان	۱۷,۶۵۷۹۷	۱۱۴,۵۶۸	۲۵۰

میانگین نمرات هوش هیجانی ۳۲۵/۱۵ و انحراف استاندارد ۵۱/۲۵ به دست آمد. میانگین نمرات عزت نفس ۳۴۲/۲۵۱ و انحراف استاندارد ۳۲/۴۵ به دست آمد. میانگین نمرات سلامت روان ۱۱۴/۵۶ و انحراف استاندارد ۱۷/۶۵ به دست آمد و میانگین‌های به دست آمده در کلیه مولفه‌ها نشان می‌دهد که رابطه بین هوش هیجانی با سلامت روان در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهرستان رشتخوار موثر بوده است.

آمار استنباطی

آزمون فرضیه‌ها

به منظور آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چندمتغیره استفاده شد که نتایج آن به شرح ذیل می‌باشد.
آزمون فرضیه ۱: فرضیه: بین هوش هیجانی و سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار رابطه وجود دارد.
جدول ۲: نتایج تاثیر هوش هیجانی بر سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی رشتخوار

هوش هیجانی	سلامت روان		
۱,۰۰۰	۰,۲۵۳	هوش هیجانی	همبستگی پیرسون
۰,۵۴۸	۱,۰۰۰	سلامت روان	
۰,۰۰۱	۰,۰۳	هوش هیجانی	سطح معنی داری Sig. (1-tailed)
۰,۰۰۴	۰,۰۵	سلامت روان	
۲۵۰	۲۵۰	هوش هیجانی	حجم نمونه
۲۵۰	۲۵۰	سلامت روان	

می‌باشد sig با توجه به داده‌های جدول شماره (۲) و اینکه $0.05 <$

بنابراین بین هوش هیجانی و سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار در سطح $0.04 >$ رابطه معنی داری وجود دارد.

آزمون فرضیه ۲: بین هوش هیجانی و عزت نفس دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار رابطه وجود دارد.
جدول ۳: نتایج تاثیر هوش هیجانی بر عزت نفس دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی رشتخوار

هوش هیجانی		سلامت روان	
همبستگی پیرسون	هوش هیجانی	۰,۲۵۳	۱,۰۰۰
	عزت نفس	۱,۰۰۰	۰,۳۵۶
سطح معنی داری Sig. (1-tailed)	هوش هیجانی	۰,۰۰۳	۰,۰۰۱
	عزت نفس	۱,۰۰۰	۰,۲۵۴
حجم نمونه	هوش هیجانی	۲۵۰	۲۵۰
	عزت نفس	۲۵۰	۲۵۰

می باشد. Sig. با توجه به داده های جدول شماره (۳) و اینکه $0.05 <$

بنابراین بین هوش هیجانی و عزت نفس دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار در سطح 0.04 رابطه معنی داری وجود دارد

آزمون فرضیه ۳: هوش هیجانی پیش بینی کننده سطح عزت نفس و سلامت روان در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر رشتخوار می باشد.

جدول ۴: نتایج تاثیر هوش هیجانی بر عزت نفس دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی رشتخوار

متغیرهای وارد شده ^a			
مدل	روش	متغیرهای حذف شده	متغیرهای وارد شده
۱	Enter	.	سلامت روان ^b

عزت نفس C

a. متغیر پیش بین: هوش هیجانی
b. سلامت روان و مولفه های آن
c. عزت نفس و مولفه های آن

با توجه به جدول شماره (۴) مقدار همبستگی بین هوش هیجانی و سلامت روان در سطح 0.70 رابطه وجود دارد با توجه به اینکه متغیرهای پیش بین به صورت همزمان وارد شده اند.

خلاصه مدل				
R	R Square	تعدیل شده R	برآورد خطای استاندارد	مدل
۰,۷۴۵ ^a	۰,۶۸۷	۰,۶۱۸	۲۳,۴۳۲۵	۱

a. -متغیر ملاک: سلامت روان - عزت نفس

مقدار مجذور R تنظیم شده نشان می‌دهد که مدل مورد استفاده به میزان ۰/۷۱ تغییر در نمرات هوش را به حساب آورده است.

نتیجه‌گیری

هدف از، این تحقیق، بررسی رابطه بین هوش هیجانی با عزت نفس و سلامت روان دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهرستان رشتخوار می‌باشد. برای این منظور تعداد ۶۵۰ نفر به عنوان جامعه آماری و ۲۵۰ نفر از دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان رشتخوار در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ از طریق جدول انتخاب نمونه مورگان و به صورت تصادفی به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین هوش هیجانی با عزت نفس و سلامت روان دانش آموزان رابطه معنی دار و مستقیم وجود دارد. بدین ترتیب که دانش آموزانی که هوش هیجانی بالایی دارند، در محیط کار نه تنها با دانش آموزان صمیمی هستند بلکه دوستان مشکل ساز را کنترل می‌کنند بلکه با درایت و هوشمندی شرایط را مدیریت می‌کنند. این افراد گوش شنوایی برای شنیدن صحبت‌های دیگران دارند و به خوبی می‌توانند با آنان همدردی کنند. این افراد در زندگی شخصی و شغلی با دیگران رابطه دوستانه و صمیمی برقرار می‌کنند آنان می‌توانند در سخت‌ترین و بحرانی‌ترین شرایط در برابر مشکلات مقاومت کنند و خونسردی خود را برای عملکرد صحیح افزایش دهند. توجه به زبان بدن در شناخت احساسات به افراد کمک می‌کند. با توجه اینکه دانش آموزی و تحصیل در این مقطع سنی یکی از پر استرس‌ترین کارها در نظر گرفته شده است، مهارت خودکنترلی برای دانش آموزان از ضروری‌ترین مهارت‌هاست. دانش آموزان دارای هوش هیجانی بالا به جای تخیله خشم، خونسردی و آرامش خود را حفظ می‌کنند که این توانایی از تبعات زیان‌باری مانند اضطراب و افسردگی می‌کاهد و همین امر زمینه را برای مشارکت مؤثر و توجه بیشتر آن‌ها در انجام امور محوله را افزایش می‌دهد. یافته‌ها نشان داد که بین مؤلفه خودانگیزی در هوش هیجانی با رفتار مدنی و ادب در کلاس درس و مدرسه رابطه معنادار وجود دارد. هیجانات باعث می‌شوند تا افراد انگیزه لازم را برای فعالیت و یا حل مشکلات نشان دهند. داشتن خلق و خوی شاد انسان را منعطف‌تر و توانایی او را برای یافتن راه حل‌های منطقی برای مسائل افزایش می‌دهد. افراد شاد و خوش بین به حوادث و تضادهای از زوایای گوناگون نگاه می‌کنند و از آن بهره‌برداری می‌کنند. افراد راضی و شاد پذیرش بیشتری بین سایر دوستان دارند و رضایت بیشتری از محیط کار خود و تعامل با دوستان و دانش آموزان دارند. این افراد به خود انگیزه می‌دهند و همواره جهت رسیدن به اهداف خود تلاش می‌کنند. نتایج پژوهش با پژوهش‌های (هادیزاده مقدم و فرجیان^۱، ۲۰۰۹)، (فوکس و اسپکتور^۲، ۲۰۰۲)، (ایلگین^۳، ۲۰۰۹)، (نورلیلا و همکاران^۴، ۲۰۰۹)، (فاکس و همکاران^۵، ۲۰۰۵) مطابقت دارد.

^۱ Hadizadeh Moghadam & Farajian

^۲ Spector & Fukus

^۳ Ilgin

^۴ Noorlaila et al

^۵ fox et al

منابع و مآخذ

۱. اسدی، بختیار (۱۳۸۴) بررسی رابطه هوش هیجانی، هوش متعارف و سلامت اجتماعی در دانش آموزان پیش دانشگاهی شهرستان کامیاران، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه تهران.
۲. امینی، محمد؛ مقدم، اعظم؛ نیک بخت، اکرم؛ نیک نشان، شقایق و سیادت، علی (۱۳۸۹). بررسی رابطه ی هوش هیجانی با خلاقیت دانشجویان. مجله مطالعات روان شناسی تربیتی، ۹۹، ۱-۱۱۲.
۳. برهانی، فاطمه (۱۳۸۱). بررسی عوامل مؤثر بر تعهد سازمانی کارکنان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.
۴. جلالی، سید احمد (۱۳۸۲) هوش هیجانی . فصلنامه تعلیم و تربیت شماره ۶۹ و ۷۰، صص ۸۵ - ۱۰۵.
۵. جوادی حکیم، منصور (۱۳۸۳). بررسی رابطه کیفیت دلبستگی و هوش هیجانی در دانش آموزان تیزهوش و عادی، پایان نامه دکتری روانشناسی، دانشگاه تهران.
۶. جهانگیر، فریدون؛ بازارکاری، مهرنوش؛ محفوظ پور، سعادت؛ اکبرزاده باغبان، علیرضا (۱۳۸۶) بررسی رابطه بین تعهد سازمانی، رضایت شغلی و عوامل فردی پرستاران در بخش های داخلی جراحی بیمارستان های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی. پژوهنده، سال دوازدهم، شماره ۵، پی در پی ۵۹: ۴۰۷ - ۴۱۶ .
۷. خسرو جاوید، مهناز (۱۳۸۱) بررسی اعتبار و روانی سازه مقیاس هوش هیجانی شوت در نوجوانان، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
۸. خویشتن دار، پرویز (۱۳۸۵) بررسی رابطه هوش هیجانی و حمایت اجتماعی با رضایت از زندگی دانش آموزان دبیرستان بویین زهرا، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی.
۹. چهارسوقی، حامد (۱۳۸۱) بررسی کارکرد مهارت گوش دادن مؤثر در سازمان. تدبیر، فصلنامه علمی-آموزشی در زمینه مدیریت، شماره ۶۲، صص ۲۳-۴۰.
۱۰. دولت آبادی فراهانی، رضا (۱۳۷۸) بررسی تعهد سازمانی در سازمانهای دولتی و رابطه آن با عملکرد شاغلین. پایان نامه کارشناسی ارشد. به راهنمایی دکتر الوانی، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم اداری.
۱۱. رئوفی، محمد حسین، عراقی، حمید (۱۳۷۷) مدیریت رفتار کلاس. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
۱۲. زارع، احسان (۱۳۸۰) توان پیش بینی هوش هیجانی در موفقیت تحصیلی دانش آموزان سوم دبیرستان شهرستان شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد.
۱۳. زارع، حسین و موسی پور، نعمت اله و سرمد، محمد رضا و هرمزی، محمود (۱۳۸۹) ارتباط راهبردهای شناختی، فراشناختی و تعامل دانشجویان در آموزش مجازی با پیشرفت تحصیلی. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ۷۳. صص ۹۶-۵۸.
۱۴. زیرک، مهدی واحمدیان، الهه (۱۳۹۴) رابطه هوش هیجانی و تفکر خلاق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر رشتخوار .
۱۵. شادمرادلو، مهران (۱۳۸۳) مقایسه نقش هوش هیجانی و هوش شناختی در پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پیش دانشگاهی شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه شهید بهشتی تهران.
۱۶. شکرزاده، صادق (۱۳۸۱) تعهد در سازمان های آموزشی. فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش، دوره هشتم، شماره ۳۲: ۵۳ - ۴۶ .
۱۷. صفوی، محبوبه؛ موسوی لطفی، مریم و لطفی، رضا (۱۳۸۸). بررسی همبستگی بین هوش هیجانی و سازگاری عاطفی و اجتماعی در دانش آموزان دختر پیش دانشگاهی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۶-۸۷. دو ماهنامه پژوهنده، شماره ۵، صص ۲۶۱-۲۵۵.

۱۸. عابدی، حسین (۱۳۸۵) بررسی رابطه هوش هیجانی و منابع قدرت مدیران مقطع ابتدایی شهرستان نیشابور. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.
۱۹. علیان، محسن (۱۳۸۴) مقایسه هوش هیجانی قهرمانان و ورزشکاران رشته های گروهی انفرادی با افراد غیرورزشکار. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی.
۲۰. گلمن، دانیل (۱۳۸۳) هوش هیجانی: خودآگاهی هیجانی، خویشتنداری، همدلی و یاری با دیگران، ترجمه نسرین پرسا. تهران: انتشارات رشد.

۲۱. Ainley J. Apelbam, k (۱۹۹۱) *High school factors that influence students to remain in school. Journal_ of Educational Research; ۸۵(۲): ۶۹-۸۰*
۲۲. Allen, Myria. Wat Kins (1991) *the relationship between communications affect, job alternative and voluntary turnover intentions, journal citation: southern – communication –journal , vol41 , n3.*
۲۳. Bar- on, (۱۹۹۷) . *Bar- on Emotional Quotient Inventory. Technical manual .Toronto, Canada: multh systems.*
۲۴. Bar- on, R (۲۰۰۲) . *Emotional and social intehigence: insights from the emotion quotiont inventory . the hand book of emotional intelligence. Sanfrancisco: jossey –bass*
۲۵. Goleman, D. (۲۰۰۰) "Intelligent leadership", *Executive Excellence,*
۲۶. Goleman, D.P. McKee, A, Boyatzis, R.E.(2006) *Primal Leadership: Realizing the Power of Emotional Intelligence, Translated by B., Ebrahimi, Tehran, Industrial Management organization (in Persian)*
۲۷. Golman . d (۱۹۹۸) *Workinr with emotional intelligence. Hand book of intelligence. pp. ۳۹۰- ۴۲۰ cambridge university press.*
۲۸. Hadizadeh Moghadam, A. & Farajian, M.(2009) *Survey of Emotional Intelligence impact on Organizational citizenship behaviors in personnel with consideration of affective commitment role (case study Melat bank), Message of Management, Vol. 28, pp.107-132 (in Persian)*
۲۹. Harigie, O.. & dicks_on_D. Ghatman, l. Orayelli, H (۲۰۰۴) *Skilled interpersonal communication: Research, theory and practice. Routledge. New York: USA.*
۳۰. Hopkins, Margaret, M (۲۰۰۵) *The Impact of Gender, Emotinal Intelligence Competencies, and Styles on Leadership Success; PH.D.*
۳۱. Luck, J. (1998) *Self and Self-belif In Psychology: An Historical Perspective. Psychology Of Education: Newyork: Academic Pe rss. SANFRANCISCO: JOSSEY-BASS.*
۳۲. Mandell . B& pherwani. S. (۲۰۰۳) *relationship between emirional intellignce and trafstormarional leadership . journal of business and psychology. ۱۷(۳۸۷)(۳- ۴۰۴*
۳۳. Zirak, Mehdi, Ahmadian Elahe (2016) *The Relationship between Emotional Intelligence and Creative Thinking with Academic Achievement of Primary School Students of Fifth Grade, Department of Education, Torbat-e Heydarieh Branch, Islamic Azad University, Torbat-e Heydarieh, Iran, Mediterranean Journal of Social Sciences, Vol 6 No 1 January 2015,*